

Esszé „A magyar tudomány és kultúra, a magyar nyelv útja a 21. században” című pályázatra. dr.rigo.mihaly@t-online.hu; 6723 Szeged, Csorba u. 7/B. IV. 14.

XX

Nyelvi gyarmatosítás

dr. Rigó Mihály

okl. erdőmérnök és okl. építőmérnök

*„Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhitattal ejtsétek a szót,
A nyelv ma néktek végső menedéktek, [...]
E drága nyelvet porrá ne törjétek,
Ne nyúljon hozzá avatatlanul Senki”
(Reményik Sándor)*

Márai Sándor: „Az ország, a nép még nem haza. A tényekből – az országból, a népből – akkor lesz haza, ha az anyanyelv nevet ad a tényeknek.” **„Nincs más haza csak az anyanyelv.”**
<http://www.tinet.hu/tisztsegviselok.jsessionid=29EB4DD46EF674F7CB86D059E58BF1D0>

Előzményként

A cím – melyet én csak átvettem - előfordul több nyelvészeti műben is, tehát nem antiglobalista és egyéb anti.. sem.

Reményiknek megfelelően nézzük meg: hozzányúlt-e valaki a magyar nyelvhez avatatlanul, amikor suttymban az angol műszaki szabványokat magyarra fordítás nélkül kötelezővé tették Magyarországon, meggyorsítva a nyelvcsere folyamatát, lévén szó nem akármekkora rossz irányú lépésről. Másrészt döntse el az olvasó azt, hogy helyesen reagált-e a MTA.

Milyen céllal is jött létre a Magyar Tudományos Akadémia?

http://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9chenyi_Istv%C3%A1n

„Én szavazattal nem bírok, én nem vagyok országnagy, de földbirtokos. Ha egy intézet állandó fel a magyar nyelv kifejlesztésére, mely polgártársaim nevelését is elősegíti, úgy felajánlom egy évi egész jövedelmemet, mely 60.000 forintból áll, s az a felállítandó magyar tudós társaság alapjához csatoltassék.”¹

http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1825_november_3_szechenyi_istvan_felajanlja_egy_evi_jovedelmet_a_tudos_tarsasag_szamara/

*„,,Nekem itt szavam nincs. Nem vagyok tagja a követek házának. De birtokos vagyok; és ha feláll oly intézet, mely a magyar nyelvet kifejtsé, mely avval segítse elő honosainknak magyar neveltetését, jószágomnak egy évi jövedelmét feláldozom reá.”
(Széchenyi István 1825. november 3-i felszólalása)*

A két idézet kissé eltérő, de a lényeg közös: a magyar nyelv kifejlesztése, a magyar nyelv kifejtése.

Ma SZMSZ-nek neveznénk az induló MTA „alaprajzát”, mely szerint:

http://www.kislexikon.hu/akademia_a_a_a_a.html

„A szabályok ily cím alatt jelentek meg: «A magyar tudós társaság alaprajza és rendszabásai» (Pest 1831), de ez az alaprajz oly zavaros, hogy abból az akadémia tulajdonképeni célját megérteni szerfelett nehéz lenne. Míg ugyanis az alaprajz egyik pontja azt állítja, hogy «A M. T. Társaságnak egyedül az van téve céljává, hogy munkálkodása által hazánkban a tudományok és szépművészségek honi nyelven műveltessenek», addig a rendszabások I. §-a viszont így rendelkezik: «A M. T. társaság a nemzeti nyelv kíműveltetésén igyekszik egyedül»;”

Azaz: „a tudományok és szépművészségek honi nyelven műveltessenek.”

Teljesíti-e alapfeladatát, tehát a magyar nyelv fejlesztését, ma az MTA, amikor szó nélkül elfogadta az angol nyelv magyarországi hivatalossá tételét, ezzel lényegében kiszorítva a magyar nyelvet a műszaki szakterületről. E lépéssel folyamatosan a határon belül is kisebbséggé, majd szórvánnyá válunk. Szó nincs nyelvünk védelméről!

Esetleg a hallgatás az MTA egyetértését is jelent? Már az MTA is „független” Magyarországtól?

Mindjárt a legelején szeretném leszögezni, dolgozatom nem a nyelvtudás, a nyelvtanulás ellen szól. Tanuljon mindenki annyi idegen nyelvet, amennyit akar, ezt elő is kell segíteni. Természetesen nagyszerű dolog a műszaki szakirodalmat angolul is olvasni. De még nagyszerűbb franciául is, németül is, kínaiul is, japánul is. Ezek után várható, hogy mindezen nyelveken kötelező lesz majd a magyar mérnöknek tudnia? Ki tudja, hogy hol van ennek a vége!

Szeretném azt is nyilvánvalóvá tenni azt, hogy egészen más egy turistaúthoz, egy angol film megértéséhez szükséges angol nyelvismeret, mint egy angol szabvány értelmezéséhez, majd betartásához! Gondolni kellene itt arra a számtalan vitára, bírósági ügyre, amely a magyar nyelvű szabványok értelmezése körül is zajlik. Itt sem mindegy egy vessző helye.

Nem lehet elvárni azt, hogy egy mérnök egyúttal műszaki szakfordító is legyen. Ilyen elvárás más szakmák művelőivel szemben sincs. Miért kell akkor pont a mérnökséggel ezt tenni?

Túldimenzionálnak tartom a nyelvtanításban érdekeltek, az abból profitálók nyomulását.

Véleményem szerint néhány éven belül a ma okos telefonnak nevezett készülékek képesek lesznek elfogadható módon az európai nyelvek közötti közvetlen fordításra. Biztosan elég lesz letenni két beszélő közé ezt a kis eszközt, és a kommunikáció megvalósulhat pl. akár egy lengyel és egy portugál között is. Ők folyamatosan képesek lesznek beszélgetni anélkül, hogy ismernék egymás nyelvét.

A rendkívül soknyelvű Európa nem fordíthat a világ végéig minden nyelvről minden nyelvre. Automatizálni kell ezt is. Nyilván nem ezzel az eszközzel fogják magyarra fordítani az angol szépirodalmat! Nem véletlen, hogy az európai soknyelvűség miatti

gondok megoldására nem jut ma idő, a téma ma érdektelen. Nyilván ellenérdekeltek a nyelvoktatók.

Az sem lehet véletlen, hogy az én dolgozatomban felvetett témát még közölni és főleg megvitatni sem voltak képesek a magyar nyelvvel foglalkozó szaklapok.

A nyelvtudást a munkahelyeknek kellene megkövetelni. Ha valaki ezek után ott akar elhelyezkedni, akkor majd megtanulja azt a nyelvet, amelyre ott szükség van a napi munkához. De miért kell kötelező nyelvvizsga egy baktalórántházi tornatanárnak, aki egész életét ott fogja letölteni? Az sem biztos tehát, hogy általánossá kellene tenni a követelményt.

Több TV-műsor aggódik jogosan a határon kívülre kényszerítettek nyelvviségével, az asszimilációval. Miért nem aggódunk a határon belül élőkért is, amikor itt ugyanazok a folyamatok zajlanak! A mai Magyarország határain belül is létező, látható folyamat a magyar nyelv és kultúra kiszorítása, értéktelenítése, melynek eredményeként a magyarok kisebbségbe szorulnak.

Ezt csak nálunk lehet megtenni! Más országok gyakorlatára álljon itt két olvasói vélemény az egyik hazai lap cikkéhez:

http://www.nol.hu/kulfold/20100816-onok_kertek_nyelvi_kaossal

„A munkacsoport-üléseken egyébként már németül sem lehet megszólalni... A franciák viszont előbb lépnek ki az EU-ból, mintsem hogy angolul szólaljanak fel. Náluk - mármint a franciáknál - ezt egyébként törvény is tiltja! (Mármint, hogy angolul szólaljon meg hivatalos alkalommal.)”

„Közelről követem az olasz küzdelmet, lévén tagja a római Societá Dante-nak, amely Dante nyelvi hagyatékának, tágabb értelemben pedig az olasz nyelv ápolásának, fejlesztésének és terjesztésének országos és nemzetközi szervezete. Igen, a La Dante elnöke is levelet intézett Barosso elnökhöz, amiben kifogásolta, hogy az olaszt (és a spanyolt) levették az európai szabadalmak hivatalos nyelveinek listájáról. Kár, hogy a cikk pusztán gazdaságossági kérdést csinál ebből az ügyből. Pedig annál sokkal több. Az olasz az egyik leggazdagabb európai kultúrnyelv, nem kell mondani, mert jól ismert, hogy milyen hagyományokkal. Emellett áll mögötte egy 55 milliós nemzet, a maga elég jelentős gazdaságával. Nem szabad engedni az angolok és a németek nyelvi agresszivitásának!!!”

Fentiektől vezérelve, vágjunk bele!

Mi is a gond?

Körülbelül egy évtizede zajlik a vita az EN, EC szabványokról. A viták részben azok tartalmáról, az eddigi hazai szabványokhoz való viszonyáról és főleg magyarra fordításukról szólnak. Ha az igazat akarom írni, akkor megállapíthatom azt, hogy alig, vagy egyáltalán nem jutottunk előre. A Magyar Szabványügyi Testület angol nyelven bevezette az EC szabványokat, kiegészítve egy jóváhagyó közleménnyel, majd második lépésben visszavonta a hasonló tartalmú magyar nemzeti szabványokat.

Nem tudom, hogy ezt pl. Franciaországban meg merte volna-e tenni? Nem törölték volna-e azonnal a miénknek megfelelő francia intézmény nevének első harmadát?

Az alábbiakban javaslom, hogy az eddigiektől eltérő irányba tegyünk egy lépést, hátha az segít.

Kezdjük az ehhez szükséges fogalmakkal (a Wikipédia segítségével):

- **diszkrimináció:** *„A szociológiában: modern használatban ez olyan megkülönböztető bánásmód (cselekedet, tevékenység, kijelentés, elmulasztott tett, viselkedés), mely az egyén (személy) vagy a csoport esélyegyenlőségére hat. A hatása lehet negatív vagy pozitív, módszere pedig nyílt vagy burkol.*
- *„A **hátrányos megkülönböztetés**, diszkrimináció vagy negatív diszkrimináció a szociológiában ösztönös vagy tudatos kirekesztő, megalázó cselekedet. Indítéka lehet a fölérendeltség (uralom, elsődlegesség, dominancia) megszerzése vagy megtartása az embercsoporton belül vagy csoportok között. Az egyenlő bánásmód elvével ellentétes eljárás. Általa létrejön az esélyegyenlőtlenség, a gazdasági vagy a társadalmi igazságtalanság, melyet a meglévő elsődlegesség, privilégium, aránytalan mentelmi jog, protekció vagy a protekcionizmus bármelyike jellemez. Ürügye pedig a személy vagy embercsoport másiktól eltérő tulajdonságáról (másságáról) szerzett ismeret.”*
- *„**Burkolt diszkrimináció** akkor fordul elő, amikor egy látszólag semleges előírás, ismérv vagy gyakorlat kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb helyzetbe hoz valakit. A burkolt megkülönböztetés egyik példája: amikor munkára jelentkező embereket vizsgára köteleznek valamely nyelvből, noha a nyelv ismeretére nincs is szükség a munka ellátásához. Az ilyen vizsga sok olyan embert kirekeszthet, akinek más az anyanyelve.”*
- *„A **hivatalos nyelv** az az egy vagy több nyelv, amelyet egy adott állam (vagy szervezet) a hivatalos működése során használ*
- *A **demokrácia modern felfogása szerint a polgároknak alapvető joguk anyanyelvük szabad használata és hogy hivatalos ügyeiket anyanyelvükön intézhessék**”*

Ez a mondat nagyon lényeges egy olyan országban, amelynek politikusai 22 éve fennen hirdetik a demokrácia megvalósulását.

Magyarországon 1836., 1844 óta hivatalos nyelv a magyar, őrseink hatalmas küzdelmének köszönhetően. Kazinczy és más nagy hazafiak 1770. és 1870. között, egy évszázad alatt illetve egy évszázadon át újították nyelvünket, kb. 10000 szóval gyarapították, kifejezőképességét növelték. Így lett a magyar a világ legszebb nyelve, amellyel minden kifejezhető.

Egy figyelembe veendő érdekesség: az EU hivatalos nyelvei: angol, bolgár, cseh, dán, észt, finn, francia, görög, holland, ír, lengyel, lett, litván, magyar, máltai, német, olasz, portugál, román, spanyol, svéd, szlovák, szlovén. **Az EU minden jogszabályát valamennyi hivatalos nyelvre lefordítják, annak ellenére, hogy a fejlett világban jóval többen értenek idegen nyelvet. Több, mint furcsa az, hogy hazánkban pedig, ahol a leginkább hadilábon állunk az idegen nyelvek ismeretével, nem kell a műszaki szakirodalmat lefordítani!** Az EU alkalmazottainak ezért több mint ötöde (!) tolmács vagy fordító.

Lehet, hogy az EU-ban hivatalos nyelv a magyar, de Magyarországon nem?

Mi a hivatalosnak tekinthető vélemény?

Az alábbi idézet, melyet az igazságügyi minisztérium szakállamtitkárának az önkormányzati minisztérium szakállamtitkárához írt leveléből vettem, talán jól képviseli a „hivatalos” álláspontot:

„A szabványok magyar nyelven történő megjelentetésének problematikájával kapcsolatban tájékoztatom, hogy a kérdés folyamatosan napirenden van a Magyar Szabványügyi testületben (MSZT), amely a Magyar Köztársaság nemzeti szabványügyi szervezete, és mint ilyen, felelős a nemzetközi és európai szabványok nemzeti szabványként történő közzétételéért. A kérdés azonban anyagi vonzatú, ugyanis az MSZT csak abban az esetben tudja minél több szabvány fordítását finanszírozni, ha ehhez megfelelő anyagi fedezet áll rendelkezésre. Tekintettel arra, hogy az MSZT független köztestület, amely költségvetésével maga rendelkezik, a kormánynak (és így az IRM-nak) nincs ráhatása arra, hogy az MSZT mely szabványokat fordíttatja le, illetve milyen mennyiségű szabványt fordíttat le.”
(www.heveskozig.helyinfo.hu)

Tehát ez egy „problematika”, amely ráadásul „folyamatosan napirenden van”, ennek ellenére ügye sehová nem jut. Érdekes az is, hogy a levél szerint az MSZT a Köztársaság szabványügyi szervezete, a felelősség tehát az övé. Ahhoz azonban, hogy ennek megfelelően járjon el, pénzt megbízójától nem kap.

Nem cinikus ez a megközelítés?

Hasonló helyzettel másutt is találkozhatunk (pl. az önkormányzatok, a MÁV, stb.). Írva vagyon az is, hogy a Köztársaság szervezete független köztestület. Tehát akár lehetne bűnös is.

Marad a magad uram?

Komolyan gondolja valaki azt, hogy egy angol középfokú vizsgával nekiállhat műszaki szakfordítást barkácsolni?

El lehet ütni a gondot azzal, hogy tetszettek volna idegen nyelvet tanulni? Vagy: tessenek sürgősen megtanulni angolul? Esetleg: ki kell hálnia egy generációnak és majd a fiatalok! De ez sem vált be. Rengeteg a nyelvvizsga hiánya miatt diplomát nem kapó fiatalok száma.

A nyelvi finomságokról

*A fordítás sajátosságaira, szépségeire és nehézségeire hívja fel a figyelmet a Magyarországi Fordítóirodák Egyesülete (www.mfe.hu). Bár jogi vonatkozásokat taglal, a műszaki szakszöveg, főleg jogi vonatkozásokkal, mindenben hasonló:
„Jogi szövegek fordításánál figyelembe veendő tudnivalók:
A jog témakörével azért kell külön is foglalkoznunk, mert gazdasági szöveg alig akad valamiféle jogi vonatkozás nélkül, s a*

jogi témák, terminusok műszaki szövegekben is egyre gyakoribbak. ...A jogi kifejezés rendkívül nehéz és nehézkes, a műszaki kifejezőmód szöges ellentéte. Ha ugyanis a műszaki nyelv mindent világosan, pontosan és egyértelműen igyekszik kifejezni, a jogi nyelv előnyben részesíti a ködösséget, a többértelműséget és a pontatlanságot. Ezt a jogászok persze tagadják, de amióta jogszabályok léteznek, a hatalom rendszerint arra törekszik, hogy lehetőleg minél szélesebb diszkrecionárius keretek között alkalmazhassa a - bizonyos mértékig a saját kezét is megkötő - tételes jogot. A nem törvényhozási és nem bírói jogi aktusok: az államközi és magánjogi szerződések, a magánfeles írásos megállapodások (például a biztosítási szerződések) meg éppen bővelkednek homályos részletekben. A jogi szövegek másik jellegzetessége a véget érni nem akaró mondatkígyók láncolata, amelyet meg lehet ugyan indokolni a formális építkezés szerkezetével (cikkelyek, pontok, bekezdések), de tagadhatatlan, hogy közvetve szintén a ködösséget szolgálják. ...”

Példa az egyes fogalmak tartalmára, definiálásának bonyodalmaira függetlenül azok jogi vagy műszaki jellegétől:

„Svájcban például ún. prezidenciális kormányforma van érvényben, ami azt jelenti, hogy a Bundespräsident egy személyben államfő és kormányfő. Nem így Ausztriában, ahol a Bundespräsident mellett ott áll a Bundesregierungspräsident és Németországban, ahol ott áll a Bundeskanzler.

Az Egyesült Államokban szintén nincs külön miniszterelnök, s a miniszterek a puszta secretary (titkár) címet viselik. Az államtitkár, vagyis a Secretary of State külügyminiszter, és pedig szövetségi külügyminiszter, nem pedig valamelyik szövetségi állam minisztere, amire a névből egyébként következtetni lehetne. Nagy-Britanniában a miniszter Secretary of State, a külügyminiszter Foreign Secretary. A kormányfő Prime Minister, de ezt a nevet újabban a franciából átvett Premier szóval helyettesítik. Franciaország miniszterelnöke Président du Conseil. A franciák kézzel-lábbal tiltakoznak az angolból reimportált Premier Ministre alak ellen.

A tartományi miniszterelnök Ausztriában Landeshauptman. Ezt az összetett szót tehát lehetőleg ne fordítsuk magyarra az 'országos kapitány' szó szerinti egyenértékűséggel! Németországban a Land-ök élén viszont a Ministerpräsident áll. A svájci kantonális miniszterelnök Landmann vagy Präsident des Regierungsrates, ti. a Regierungsrat a kantonális kormány.

Az Egyesült Államok minden egyes tagállamának az élén viszont kormányzó, governor áll. A Bundesrat Svájcban kormány és miniszter. A Ständerat felsőház és felsőházi tag, a Nationalrat alsóház és alsóházi tag. A Grosser Rat kantonális parlament. Természetesen mindezen kifejezéseknek megvannak a maguk francia és olasz ekvivalensei, mert bár a Bund-nak négy hivatalos nyelve van, az alkotmányt csak három nyelven szövegezték meg.

Külön „csemegék” az olyan metonimiák, mint a francia Elysée (köztársasági elnök) és a Matignon (miniszterelnök), a volt birodalmi német Wilhelmstrasse (külügyminisztérium), a volt

osztrák-magyar Ballhausplatz (külgügyminisztérium) stb. Az UK angol Downing Street viszont a teljes brit kormányt jelenti, mert a legfontosabb kormányhivatalok ebben az utcában helyezkednek el.

Mindez jól szemlélteti, hogy nem lehet egyszerűen angolból, franciából vagy németből fordítani. Mindig tisztázni kell a forrásnyelvi szöveg eredetét, mert e nélkül a helyes értelmezés gyakorlatilag lehetetlen. A közigazgatási beosztás még a kormányformánál is bonyolultabb, s kétséges, lehet-e ezen a területen teljes értékű egyenértékűségekre találni.”

Biztos találnak mérnök kollégáim hasonló példákat bőven a műszaki szakterületre is.

Ha majd lesz Magyarországon bírósági ügy a fogalmak fentiekhez hasonló eltérő értelmezése miatt, majd jusson eszünkbe: kár volt angol szöveget Magyarországon szabványként elfogadni.

Hogyan készül egy „rendes” fordítás?

„Az európai betonszabvány nem túl régi, az EN 206-1 számú szabványt 2000-ben tették közzé, majd viszonylag hamar, 2002 januárjában már Magyarországon, magyar nyelven is bevezetésre került. Az, hogy ehhez a szabványhoz szükség van nemzeti alkalmazási dokumentum-ra, NAD-ra, hamar kiderült. E tárgyban először 2000. október 16-án dr. Balázs L. György egyetemi tanár szobájában ült össze a beton hazai szakértőinek egy csoportja, valamint a Magyar Betonszövetség képviselője, akik ad hoc bizottságot alakítottak a NAD elkészítésére.”

- *„A betonszabvány NAD-jának elkészítésére dr. Balázs L. György vezetésével alakult ad hoc bizottság próbált megbízót keresni. A betonszabvány mielőbbi elkészítésében és bevezetésében szakmailag érintett szervezetek, nevezetesen:*

a Magyar Mérnöki Kamara, a Magyar Betonszövetség, a MÉASZ, az ÉVOSZ, az ÉMI, a Szilikátipari Tud. Egyesület, a Magyar Cementipari Szövetség közös levélben több helyre is folyamodott a NAD ügyének anyagi támogatásáért, de attól elzárkózott a GM is, az építésügy akkori gazdája az FVM is, a közúti innováció gazdája az ÁKMI is, érzéketlen maradt az Építési Fórum nevű politikai alakulat is. Világossá vált, hogy itt a szakmát képviselő fentebb felsorolt szervezeteknek kell a zsebükbe nyúlniuk, ha valamit akarnak. A felsorolt szervezetek innen kezdve sorra kihátráltak a témából, magára maradt a 28 tagvállalat alapította Magyar Betonszövetség, mely végül 2001 októberében egyedül adott megbízást a BME Építőanyagok és Mérnökgeológiai Tanszékének a NAD, az MSZ 4798-1 elkészítésére. A Betonszövetség főtitkára, Szilvási András 2002. augusztusában kötötte meg bruttó 5.750.000.-ért a szerződést a BME Beton Bizottságának képviseletében, dr. Balázs L. György tanszékvezetővel.”

- *„Az elkészült szabványtervezetet a Beton Bizottság véleményezésre széles körben szétküldte, majd a beérkezett észrevételek alapján javította. Ezen túlmenően a tervezetről 2003 május 26-án országos szakmai vitát rendezett a BME-n. A Magyar Betonszövetség 2003 április 29-én rendelte meg a Magyar Szabványügyi Testületnél, az MSZT-nél, a készen hozott szabványtervezet bevezetését. A bevezetés szó nagyjából az alábbi tevékenységeket takarja: a szabványjavaslat műszaki bizottsági*

jóváhagyása, a notifikációs eljárás lefolytatása, a szabványkézirat nyelvi és módszertani lektorálása, a szabványkéziratok jóváhagyása, a nyomdai előkészítés és nyomtatás, a szabvány közzététele.

- Az MSZT-nél a szabványtervezet a 26 fős, 107-es számú műszaki bizottság, a Beton Szabványosító Műszaki Bizottság elé került. A bizottság titkári teendőit az MSZT szabványmenedzsere, Kutassy László látta, látja el. A bizottság elnöke előbb Dr. Újhelyi János, később Dr. Erdélyi Attila voltak. A Műszaki Bizottság, az MB 107, még jó ideig elvitatkozott az anyagon, majd annak lektorálásával Dr. Erdélyi Attilát bízta meg. A szabvány végleges formája Dr. Kausay Tibor számítógépén 2004. június 26-ára állt össze. És itt újra előjöttek a finanszírozási problémák.”

(www.mernokujsg.hu; dr. Hajtó Ödön)

Tehát: ne legyenek illúzióink!

Mekkora összegről lehet szó?

„Az MSZT a Magyar Szabványügyi Testület a Magyar Betonszövetség által 5.750.000 forintért elkészített szabvány tervezet újabb bruttó 3 millió forintért vállalja bevezetni.” (dr. Hajtó Ödön). Ja, ez csak egyetlen szabvány. 2004-ben 212 EU szabvány fordítása (kb. 5700 oldal) költsége 147 millió Ft volt. (www.pbkik.hu). Ki tudja pontosan mennyit kellene fordítani, a magyar valóságba ültetni?

Egy évszázaddal ezelőtt hasonló játszódott le, amikor elődeink megvédték a magyar nyelvet a német elnyomástól. A történelem ismétli magát? Német vagy angol, nem mindegy?

A magyar nyelv sajnálatos válságáról, sorvadásáról, melyre a tervezett intézkedés nagyon rásegítene:

- Szemelvények az MTA Anyanyelvünk Európában Elnöki Bizottság ülésén elhangzott előadásból ([Kiss Jenő: A magyar nyelv és az Európai Unió](http://www.c3.hu) - www.c3.hu):

„Társadalom és nyelv egymást föltételező voltából az is következik, hogy a társadalmi versenyképességnek része a nyelvi versenyképesség. (Ez utóbbin nemcsak a közösségek anyanyelvi, elsődlegesen tehát belső piaci, hanem nemzetközi nyelvi, azaz külső piaci versenyképességét is értjük.)”. [...] Ne kerteljünk: a nyugat-európai érdekszféra kiterjesztéséről, illetve „három birodalmi [az angol, a francia és a német] nyelvpolitika koalíciójáról és egyúttal versenyéről van szó. [...] Ha tehát az értelmiségi elit tisztában van azzal, hogy a szaknyelvek fejlesztése nélkül anyanyelvének versenyképessége előbb-utóbb csökken, akkor tudatos döntést tud, illetőleg kell hoznia. [...] Ha szakmai kérdésekről megfelelő magyar szókincs hiányában csak angolul tudunk majd egymással tárgyalni..., akkor féltő, hogy nyelvünk elveszíti fejlődőképességét s ennek következtében előbb-utóbb elsatnyul, s alkalmatlanná válik a kommunikációra”

- „A társadalmat szolgáló infrastruktúra műszaki szakmai kérdései iránt a rendszerváltozás óta egymást követő kormányok egyre kevésbé fogékonyak. Ringatjuk-e még magunkat abban az illúzióban, hogy egyszer valamikor számíthatunk egy kormányra, vagy belátjuk, hogy a társadalmi szervezetek és a köztestületek, a

tervezők és kivitelezők összefogásával, saját költségünkön kell a köz érdekében cselekednünk, és az építésügy, a vízügy, a közlekedésügy, stb. technikai kérdéseit rendbe tennünk? Jogos a kérdés, hogy akkor miért fizetjük a sok adót, ha ellenében az állam a közfeladatokat nem végzi el? Ez egy ilyen ország.” (Dr. Hajtó Ödön)

A www.asa.hu szerint **az EU-hoz csatlakozott országok közül Csehországban, Szlovákiában, Lengyelországban, Észtországban állami segítséggel már megoldották a szabványok honosítását, fordítását és kiadását. Nekik hogyan sikerült az, ami nekünk nem? Ki a felelős? A lényeg: a feladat megoldható!** Az eddigiekből nyilvánvaló az, hogy a Magyar Mérnöki Kamarát rendszeresen bevitték a labirintusba, melyből talán ki sem fog találni. Ismerjük el, hogy az elmúlt évtized kamarai igyekezetei, próbálkozásai semmit sem eredményeztek. Pénzhiány miatt egyszerűen lenyomták ezt a gombócot a mérnökség torkán.

Javaslom azt,

hogy forduljon a kamara az esélyegyenlőségi ombudsmanhoz, kérve arra, hogy vonassa vissza az angol nyelvű „magyar nemzeti” szabványt. Az Esélyegyenlőségi Hivatalhoz – vagy jogutódjához - kellene fordulnunk a 2003. évi CXXV. törvényre hivatkozva, amely az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szól.

Kérje a Magyar Mérnöki Kamara 17500 magyar mérnök nevében megakadályozni a nyilvánvaló versenyhátrány törvényesítését, megakadályozni a mérnöki munkanélküliséget, megakadályozni egyetlen rendelettel a magyar mérnökök nagy részének partvonalon kívül helyezését, megakadályozni a külföldi, főleg a multik védernyői alatt dolgozó mérnökök jogtalan, sőt törvényesíteni szándékozó versenyelőnyét, a nemzeti nyelv sorvasztását, lényegében Magyarországon az angol hivatalos szakmai nyelv bevezetését.

Ha a MMK valóban szolgáltató kamara,

akkor a magyar mérnökök érdekében lépnie kell, teremtsen meg a magyar nyelv és a magyar mérnök esélyegyenlőségét Magyarországon 22 évvel a demokrácia „kitörése” után.

Nyelvrontás!

A megkezdett folyamat egyértelműen nyelvrontási folyamat, melynek lépései:

„Apuka egy vendéglőben dolgozott.

Apuka egy pub-ba(n) dolgozott.

Apuka ott a pub dolgozott.

Apuka dolgozott a pub.

Apuka dolgozott in the pub.

Apuka worked in the pub.

Daddy worked int he pub.”

Kovács Magdolna: Az ausztráliai magyarok **nyelvvesztése**
(www.mtaki.hu)

Most kapcsolódva ért a meglepetés: a cikk le van tiltva!

1. „PDF]

AZ AUSZTRÁLIAI MAGYAROK NYELVVESZTÉSE: A KÓDVÁLTÁS ...

www.mtaki.hu/.../diaszpora_07_kovacs_magdolna_ausztraliai_magy...Hasonló

Minden www.mtaki.hu találat letiltása

Fájlformátum: PDF/Adobe Acrobat

Írta: AKÉSN ÖSSZEFÜGGÉSEI - [Kapcsolódó cikkek](#)

AZ AUSZTRÁLIAI MAGYAROK NYELVVESZTÉSE: A KÓDVÁLTÁS ÉS NYELVVÁLTÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI. Kovács Magdolna. 1. AUSZTRÁLIA: A ...

”

A nyelvrontás angolul és még több nyelvben is barbarism(us)!

- „A nyelvromlás tehát nem ragadható meg, bár azért egy végső stádium, a nyelv kihalása nagyon is tényszerű. A nyelv nem úgy romlik, nem úgy hal meg, hogy például halálra issza magát vagy Dunába ugrik, hanem oly módon, hogy beszélői úgy döntenek, nem nagyon akarják már használni. Először csak a szaknyelvekben nem, azután az oktatásban, majd a nyilvános tereken. Végül csak a nagymama suttogja unokája fülébe a régi – anyanyelvi – varázsszavakat. Így lesz az anyanyelvből – nagyanyanyelv, majd az sem. Tehát nem a nyelv, hanem a nyelvhasználat szinterei, végtére is mi, emberek „romlunk” (nyilvánvalóan a környezet hatására).”
- „Nyelvromlás – a magyar nyelv esetében – jelenleg nyilvánvalóan nincs, hiszen ma magyar nyelven mindent ki tudunk fejezni, minden szakterület művelhető anyanyelven.”

Balázs Géza: Romlásnak indult ... (www.tanszertar.hu)

Nem is vagyunk már messze, hiszen:

- „Neves professzor szerzőm, amikor azt javasoltam, hogy kéziratában a különböző angol szavak helyett valami jó magyart kellene találni, a következőképpen válaszolt: ezt civilizált nyelveken így írják. Kinevetnék a szakmabeliek, ha az elfogadott nemzetközi (értsd: angol) helyett nem is igazán jó magyar fordítást használna. Érettségi találkozón egykori padtársam (ma egyetemi tanár, a tudomány doktora) kijelentette: magyarul nem érdemes publikálni, magyar nyelven könyvet kiadni kidobott pénz.”
- „Emlékezzünk csak a nyelvújítás előtti Magyarországra! A hajdani leírások megörökítették, hogy az úr és az intelligencia. (ma értelmiségnek mondanánk) magyarul csak a kocsissal, cseléddel, fogadóssal, miegymással beszélt. Komoly dolgot latinul vagy németül . kinek hogy adta a tudománya. A nyelvújítás mozgalma egyébként nem magyar találmány, más . nálunk nagyobb vagy kisebb - nemzetek is végigcsinálták. Hogy manapság divatos szóval éljek: akkoriban nagyon európai dolog. volt. Megkockáztatom a feltételezést: ha az egyetemi oktatást, a tudományos könyvkiadást, általában a tudás átadását teljesen átállítjuk idegen nyelvre, kettészakad az ország. Egy valamilyen szinten magyarul beszélő köznépre és egy képzett, iskolázott, de nem magyarul beszélő elitre. Ezt úgy is megfogalmazhatjuk, hogy visszafejlődünk a nyelvújítás előtti állapotba. Csak sokkal gyorsabban. Mivel a tudomány ma sokkal gyorsabban fejlődik, ez a nyelvi kettészakadás valószínűleg gyorsabb lenne, mint amilyen a nyelv korszerűsítése volt. A nyelvújításhoz kétszáz év kellett, a visszaúthoz ... nem, ne találgassunk! Rémlátomásnak ennyi is elég.”

Nagy Tibor: Nyelvújítás visszafelé? (Magyar orvosi nyelv 2002.)

A nagy ívű fejlődés következményeként 2009-ben ugyanott tartunk, mint 1778-ban: „Minden Nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem.” (Bessenyei György)

Új nyelvújítás és újabb 100 év küzdelem vár ránk, vagy belenyugszunk a magyar nyelv meggyalázásába?

Szeged, 2009. december 16.

Folytatás:

1. Több „neves” közéleti embernek elküldtem a fenti dolgozatot, de még válaszra sem méltatták.
2. Azóta kissé elment a hajó, már a bevezetett rendelkezések törlését kérhetjük, ha már megakadályozni nem tudtuk.
3. Tény az is, hogy sajnos a Mérnök Újságban sem jelenhetett meg. A tagság meg sem vitathatta azt, ami őt súlyosan érinti?
4. Azóta átnéztem a Bányászati és Kohászati Lapok első számait, melyben nyomon követhető elődeink küzdelme, melyben a német szakaszavakat minden szakmában igyekeztek magyarral pótolni. Mire sikerült, mindet kicseréli majd az angol. Visszatértünk oda, amit el akartunk kerülni. Gyalázat! Gondolom, Reményiknek is ez lenne a véleménye a reménytelen, magyarelleses folyamatról.
5. Nem lehet az sem megoldás, hogy halljon ki az angolul nem tudó generáció, mivel az új mérnökök már mind anyanyelvi szinten tudják az angol szaknyelvet. Az új mérnökök nagy százaléka sem kap diplomát a nyelvvizsga hiánya miatt.
6. Teljesen egyetértek azzal, hogy a mérnök ismerjen nyelvet, nyelveket. De ez nem azonos azzal, hogy Magyarországon a szakirodalom elérhetetlen magyarul!

Szeged, 2011. július 23.

7. Nézve, hallgatva a hazai médiát, egyre erősebb a gyanúm, hogy Magyarországon lényegében nyelvcseré folyik. Minden, ami magyar, egyre inkább háttérbe szorul. Borzalmas kiejtéssel küszködve adja elő „nótáját” az énekes angolhoz hasonló nyelven, miközben a hallgatóság nem is érti, csak tudja, hogy rém „trendi”, a magyar pedig már szinte parlaginak számít.

Szeged, 2012. január 5.

Folytatás:

Egy konkrét példa a nyelvcserére, megfelelő helyettesítésekkel előáll a szomorú magyar jövőkép:

A szövegben én húztam alá a nyilvánvaló áthallásokat, párhuzamokat.

<http://www.nytud.hu/alknyelvdok07/proceedings07/Pinter.pdf>

Pintér Márta

Pannon Egyetem, Angol-Amerikai Intézet

Egy nyelvpolitika-történeti vizsgálat eredményi: Az írországi nyelvcsere történeti beágyazottságának nyelvpolitikai szemléletű vizsgálata

„az angol-ír nyelvcsere”

„a nyelvcsere visszafordíthatatlanná válásának és a nyelv megroppanásának időbeni azonosítása”

„Az írországi nyelvcsere magyarországi, magyar nyelvű, átfogó és rendszerező vizsgálatának és a levonható következtetéseknek az eddigi hiánya.”

„A történeti beágyazottságú írországi nyelvcsere vizsgálatának a hiánya a magyarországi irlandisztikai kutatásokban.” Miféle érdekek miatt nem tud egy ilyen hazai vizsgálat elkészülni?

„Az írországi nyelvcsere egy elhúzódó, a társadalmi hierarchián belül fölről lefelé haladó folyamatot alkotott, amelynek fontos komponensét jelentette a kolonizált társadalom nyelvi attitűdrendszerének és nyelvpolitikai irányultságainak a fokozatos átstrukturálódása.”

„nyelvpolitika-történeti megközelítés összekapcsolódik a kolonialitás jelenségét szem előtt tartó elméleti-módszertani kerettel. Mivel az ír nyelvcsere folyamata egybeesik Írország gyarmati múltjával, illetve azzal szoros ok-okozati összefüggésben áll, a nyelvcsere nyelvpolitikai és történeti beágyazottságának az elemzése jelentős mértékben a nyelvi gyarmatosítás politikájának a bemutatását jelenti”

„Az alkalmazott nyelvpolitikai szempontú megközelítés az angol-ír nyelvcsere gyökereit az eddigi elemzések közül a legkorábbra datálja: a nyelvcsere kezdetét jelző nyelvpolitikai eseményeket a 12. század végével, azaz az írországi angol-normann invázió idejével, más szóval, az ír sziget gyarmati történetének kezdetével azonosítja. Az állítás alátámasztása a nyelvi és kulturális szuverenitás megsértése koncepciójának a bevezetésével történt. Eszerint, az egyes kultúrák elvben szuverén egységek, ahol a kultúrára, nyelvre vonatkozó döntések meghozatala a kultúrát és a nyelvet hordozó közösségek joga. Következésképpen, az olyan döntések és gyakorlatok fölötti dominancia, amelyek révén a közösség saját kultúráját, nyelvhasználatát, életmódját szabályozza és értelmezi, a közösség kulturális szuverenitásának a megsértését jelenti (vö. Tomlinson 1991: 6-7). Az angol-normann intervenció Írország kulturális szuverenitásának első durva megsértését okozta, s hosszú távon ásta alá az ír nyelvpolitikai erejét. Mivel a normann hódítás meghiúsította a politikailag önálló s az ír nyelvhasználattal egybeeső ír királyság kialakulását, ezután az ír soha nem válhatott egy politikailag független állam domináns nyelvénvé. Más szóval, az írországi társadalmi nyelvi váltás az angolnormann korban és az angol-normann hódítás hatására, a feudális piramis csúcsán, azaz a monarchia szintjén vette kezdetét. A Tudor-korban, VIII. Henrik és I. Erzsébet Anglia újkori gyarmatosító ambícióinak az első színterévé tette az ír szigetet. A komplex kolonizációs program egyik fontos elméleti kiindulópontját a politikai és a közigazgatási hatalom hosszú távú stabilizálásához, azaz a permanens gyarmatosításhoz elengedhetetlennek tartott kulturális és nyelvi asszimiláció terve alkotta. A Tudor térnyerés egyszerre jelentette az angol nyelvű intézményrendszer írországi kiépítését, az angol anyanyelvű populáció több hullámban történő betelepítését, és az őshonos nyelv és kultúra társadalmi, intézményi bázisának a tervszerű rombolását. A vizsgálat megállapítja, hogy a visszafordíthatatlan nyelvcsere pályája a Tudorkorban került kijelölésre, és több olyan jelenséget mutat be, amely az ír társadalomnak az angol nyelvi hatalomátvitelre adott nyelvpolitikai válaszaként azonosítható. Ezek közül a legfontosabb, hogy elindult a tudatos nyelvcsere a társadalmi hierarchia elit rétegeiben, azaz az ír arisztokrácia körében, amely az anyanyelvi kultúrától való elfordulásban és a nyelv generációs átörökítésének a

gyengítésében jelentkezett. Az elvégzett összehasonlító vizsgálat fényében, az írországi angol hódítás normann és Tudor-kori szövegei folyamatosságot mutatnak: a meghódított népet és kultúráját leértékelő, a gyarmatosítást a kulturális felsőbbrendűség ideológiájával igazoló, imperialista attitűdök mindkét kor szövegeiben jelen vannak. Az ír nyelvre és civilizációra vonatkozó megbélyegző sztereotipizálás a 12. századi hódítás kapcsán megjelenő írásokig vezethető vissza, s a Tudor-gyarmatosítás során nyer ideológiai megerősítést és kibővítést. Ez a megfigyelés a vizsgálat lényegi következtetését alapozza meg. Eszerint, a koloniális nyelvi ideológiák, azaz a gyarmatosító által a gyarmatosított kultúrájáról és nyelvéről kialakított negatív sztereotípiák a nyelvcsere fontos tényezőjét jelentik: az őshonos nyelvet alsóbbrendűnek és „barbár”-nak tekintő elméleteknek a meghódított lakosság által történő el- és befogadása a nyelvcsere mentális feltétele. A nyelvpolitika-történetileg jól behatárolható, következő nagy kronológiai egység a 17-18. század, amelyet az ír nyelv kisebbségi státuszba kényszerülése jellemzett.”

„Írország ősi nyelve egy korabeli standarddal nem rendelkező, földrajzilag feltöredezett és zsugorodó, alapvetően szóbeli, dialektális formákban élő, és elsősorban a szegény vidéki populáció otthonaiban használt nyelvvé vált. A szóbeli nyelvhasználatra korlátozódás megakadályozta, hogy az ír nyelv, mint modern nyomtatott, majd mint sajtónyelv terjedjen el. Következésképpen, az ír nyelv kiszorult a modern politikai nyelvhasználat területeiről, továbbá: az írországi modern nemzettudat angol nyelvi kontextusban nyert kifejezést (vö. Anderson 1991).

A 17-18. században a fölülről-lefelé haladó társadalmi nyelvi váltás az őshonos társadalom újabb rétegeit szívtá föl: a 18. század végére a – főleg városi – középrétegek is elangolosodtak. A korabeli diskurzus tanúsága szerint az ír városi értelmiség nyelvi attitűd- és identitásrendszere átstrukturálódott, és egyre inkább angol anyanyelvűnek tekintette magát (vö. pl. O’Conor 1753).”

„Ugyanakkor, a 18. század végén a nyelvi attitűdváltás jelei már a nyelvileg legkonzervatívabb vidéki populáció körében is jelentkeztek. Ezt a tényt az őshonos közösséghez kötődő bizonyos intézmények nyelvpolitikai aspektusú bemutatása támasztja alá. Ilyen intézmény volt a Hedge Schools rendszere (vö. Corcoran 1928, Dowling 1968). Ezeket az alulról szerveződő, népi magániskolákat a szegény, vidéki, katolikus lakosság maga hívta életre és tartotta fenn a katolikus oktatást betiltó büntetőtörvényekkel szembehelyezkedve. Megalakulásukkor, tehát a 18. század elején, ezek az iskolák még jórészt az ír és a klasszikus nyelvek oktatására specializálódtak, a század vége felé viszont, az egyébként még ír anyanyelvű szülők igényeit követve, a vidéki népesség iskolai keretek között megvalósuló angolnyelv oktatásának első színtereivé váltak. Megállapítható tehát, hogy bár az őshonos vidéki populáció a 18. században még tömegesen ír nyelvhasználó volt, nyelvi attitűdje az orientációváltás állapotát tükrözte a század végétől. Az a tendencia, hogy a szegény, ír anyanyelvű szülők gyermekeiknek angol nyelvű oktatást igényeltek, az ír presztízsvesztésének a jele a leghátrányosabb helyzetű csoportoknál is. Ezzel egyidejűleg, az angol a társadalmi és anyagi mobilitással összekapcsolt presztízsvolvé lépett elő az ír vidék nyelvi értékrendjében. Az önkéntes nyelvsváltás társadalmilag föntről lefelé haladó tendenciája tehát már a 18. század végére elérte az ír nyelvhasználat szempontjából legkonzervatívabbnak mutakozó vidéki rétegeket. A 19. század a nyelvcsere záró szakaszaként értelmezhető. Az ír nyelvi kérdést elemző munkák jelentős része a 19. század írországi nyelvi folyamatait „nagy ír nyelvcsere”-nek nevezi, utalva az egynyelvű lakosság rendkívüli, 2,5-3 millió főről 21.000 főre történő lecsökkenésére, és egyben azt sugallva, hogy az angol-ír nyelvcsere ez volt a legmeghatározóbb szakasza. A nyelvpolitikai vizsgálat tanúsága szerint azonban ez a – kétségtelenül jelentős – nyelvhasználati változás a korábbi évszázadok tendenciáinak az elkerülhetetlen következménye volt.”

„A nyelvpolitikai válaszokat kiváltó 19. századi események közül a legrámaibb az 1845-49 között zajló, és a leginkább az ország nyugati, délnyugati területein élő, ír nyelvű, szegény tömegeket sújtó „nagy éhínség” volt. A „burgonyaéhség” a vidéki agrárpopuláció számára az ír nyelvről szóló, és még a 12. századi angol-normann hódítótól eredő, negatív sztereotípiákat igazolta: a szegénység, elmaradottság, tanulatlanság és az ír nyelvhasználat összekapcsolódása az ő szemükben is megkérdőjelezhetetlen realitássá vált. Nyelvpolitikai válaszuk a nyelv megtagadása, azaz megbélyegzésének befogadása, és a nyelv átörökítésének tudatos és egy-két generáció alatt kikényszerített megszakítása volt. Egy további válasz a tömeges kivándorlás volt. Mivel a kivándorlás az ír társadalom állandó jelenségévé vált, és mivel a migrációs célországok mindegyike angol nyelvű volt, az angol nyelv fiatalkori, otthoni és iskolai elsajátítását az életre való felkészülés és a boldogulás feltételévé tette a vidéki lakosság esetében. Ugyanakkor, mindezek a folyamatok az 1801-ben életbe lépő, és a brit kormányzatnak Írország fölött közvetlen ellenőrzést biztosító brit - ír unió keretei között zajlottak. A vizsgálat párhuzamot von a Tudor és a 19. századi brit államgépezet kolonizációs, a nyelvi és kulturális asszimilációt megcélzó stratégiai között, viszont azt is bemutatja, hogy a politikai centralizáció és a kulturális homogenizáció hatékonysága érdekében a 19. századi brit állam a modernizáció számos elemét vezette be Írországra. Mivel a modernizáció nyelvi közege az angol volt, az intézményei – mint például a közoktatás, a közhivatalok, a postaszolgálat, a vasúthálózat, a közegészségügy és a közrendészet – által nyújtott karrierlehetőségek ösztönözték a nyelvcserét a társadalmi mobilitásra és anyagi biztonságra vágyó szegény ír tömegek soraiban. Ugyanebbe az összetett nyelvpolitikai képletbe illeszkedik a brit állam által 1831-ben bevezetett és az egész Írország területén angol tanítási nyelvű közoktatási rendszer. A hagyományos nézet szerint az angol nyelvű, alapfokú National Schools intézménye a legfontosabb szerepet játszotta az ír nyelv 19. századi „meggyilkolásában” (Pearse 1916). Kétségtelen, hogy a brit állam politikai terveiben az iskolák, mint a kulturális és nyelvi asszimiláció fontos eszközei szerepeltek, de a nyelvcseré felgyorsult lezárásában való hatékonyságuknak az őshonos ír lakosság angol nyelvtanulás iránti erős motiváltsága volt a föltétele.”

„Az angol-ír nyelvcseré modellt jellemzői a következőképpen összegezhetőek:

a) A több mint hétszáz éven keresztül elhúzódó ír nyelvi átalakulás fokozatosan haladt az ír társadalmi hierarchián belül fölülről lefelé. A folyamat egyes lépései értelmezhetőek, mint a gyarmatosító kihívásaira az éppen érintett őshonos társadalmi csoport által adott nyelvpolitikai válaszok, amelyeket minden esetben az adott csoport nyelvi attitűdrendszerének, nyelvi értékrendjének és nyelvpolitikai orientáltságának az átrendeződése kísért, sőt előzött meg.

b) A folyamat nyelvi-ideológiai gerincét az ír nyelv és kultúra súlyosan negatív megbélyegzése alkotta, amely a 12. századi angol-normann hódítótól eredt, és a gyarmati időszak egésze alatt jelen volt. A kolonizáció következményeként, az anyanyelv megbélyegzése a kolonizált társadalom csoportjai által is, szintén a társadalmi hierarchián belül fölülről lefelé haladva, el- és befogadásra került. A nyelvcseré, mint nyelvpolitikai folyamat akkor ért záró szakaszához, amikor az ősi ír nyelv megbélyegzését a gyarmatosított közösség legalsó társadalmi rétege is a magáévá tette. Ez a nyelvpolitikai állapot megelőzte és egyben prognosztizálta a végső, látványos nyelvhasználati hanyatlást.

c) Az ír nyelvvel kapcsolatos ideológiák és politikák gyarmatosító általi megfogalmazása és a gyarmatosított általi elfogadása feltárható abból a mindkét résztvevő által alakított diskurzussorozatból, amely a nyelvcseré folyamatát végigkísérte. A diskurzussorozat a nyelvcseré folyamatának a szövegszerű reprezentációját és fontos nyelvpolitikai komponensét jelenti, ezért figyelembevételre az írországi nyelvi vonatkozású jelenségek értelmezésekor elengedhetetlen.”

Csak néhány szót, fogalmat és intézményt kell aktuálisra cserélni és rettenetes jövőkép áll a magyarság elé!

Egy elvetélt törekvés másoktól:

<http://www.kmka.hu/index.php/kultura/37-program/1574-a-minseg-szaknyelve-a-szaknyelv-minsege>

„Ajánlás
a magyar szaknyelv ápolására és fejlesztésére
A MTESZ, az SZVT és az EOQ MNB által 2011. november 16-án rendezett
„A minőség szaknyelve – a szaknyelv minősége”
című konferencián elhangzottak alapján a következő **ajánlást** fogalmaztuk meg.

A legjelentősebb hungarikum a magyar nyelv. Többszörösen is az, hiszen idegen nyelvek gyűrűjében, erős külső hatások ellenére mindmáig megtartotta főbb jellegzetességeit. A magyar nyelv a legnagyobb hungarikum azért is, mert a világ magyarságának legerősebb összetartó ereje. Ne feledjük, hogy anyanyelvünk nemzeti kultúránk legfőbb hordozója.

*Ennek a hatalmas kincsnek a védelme és ápolása érdekében szerveztük meg a **2011. november 16-i konferenciát**, amelyet nagy érdeklődéssel és sikerrel tartottunk meg.*

A konferencián jelenlévők és a jelenlévők által képviselt szervezetek többsége nem osztja a nézetet, hogy elkerülhetetlen a magyar nyelv sorvadása, és el kell fogadnunk a tapasztalt nyelvromboló folyamatokat. Belátva, hogy nem lehetséges minden egyes idegen szó helyett magyart alkotni és használni, mégis arra kell törekedni, hogy egyrészt a már meglévő és elfogadott magyar szakkifejezéseket használjuk, másrészt kíséreljük meg minden esetben az idegen szó és szókapcsolat tartalmilag is helyes magyarra fordítását, akár új szavak alkotásával is.

A konferencián résztvevők a legfontosabb célokat a következőkben fogalmazták meg:

- *Gondolkodjunk magyarul! Az anyanyelv és a **gondolkodás** kölcsönösen összefügg, egyik a másikat erősíti vagy gyengíti. A nyelvi gyarmatosítás ellen úgy védekezhetünk, ha nemcsak szó szerinti tükörfordításokat készítünk az amerikai-angol műszaki és természettudományos szövegekről, hanem azokat úgy ültetjük át magyarra, ahogyan a magyar észjárás megkívánja és be tudja fogadni.*
- *Beszéljünk **érthetően, egyértelműen, szabatosan**, a mindenki által ismert, **magyar szerkezetű** mondatok használatával. Mondandónkat **röviden és lényegre törően** fejezzük ki.*
- *Kerüljük az idegen szavak használatát! Egyik legszembetűnőbb jele nyelvhasználatunk romlásának a sok **felesleges idegen szó**, kifejezés és mondatszerkezet, amit használunk, holott ezeket érthetően, szabatosan magyarul is lehet mondani. Az idegen kifejezések szolgai átvétele nem egyszer érthetlenné, zavarossá teszi beszédünket és írásunkat.*
- *Mutassunk személyes **példát** a helyes és szép magyar beszéd gyakorlásában! Odafigyeléssel és áldozatkészséggel sokat lehet javítani az egyes szakágak, közöttük az oktatás és a minőségügy nyelvezetén.*
- *A minőségügyi szaknyelv használatában az általános dagályosság és túlmagyarítás helyett (amely ma jellemzi a minőségügyi irodalmat, a szabványokat és egyéb írott anyagokat) **szükséges** az alapfogalmak, az eredeti szakkifejezések mibenlétének teljes mélységű megértése, magyar megfelelőinek megalkotása és elfogadása, amely csak részletekben történt meg, és sok területen mindmáig hiányzik. A munkafolyamatoknak megfelelő tárgyyszerű leírások kellene, amelyekből az alkalmazó világosan megismeri és megérti a minőség odaillő, megfogható jelentését, annak mindennapi kapcsolódását az értelmes célhoz, a használhatósághoz és az értékhez.*
- *A kulturális intézmények, az anyanyelvi kultúra megmentéséért és ápolásáért felelős*

szervezetek vezetői fordítsanak több figyelmet a szabványfordítások, a szakmai értelmező szótárak, a magyar szakszókincs (=terminológia) elkészítésének és folyamatos, szükségszerű bővítésének elvi és **anyagi támogatására**.

- Szakmai előadások és szakkönyvek szerzői, oktatók és tanárok és általában: a közéleti szereplők igyekezzenek szabatosan, magyarul megfogalmazni és előadni ismereteiket, annak érdekében, hogy mindenki világosan értse gondolataikat, közölnivalójukat.

A MTESZ Minőségügyi Bizottsága vállalja, hogy otthont ad a kezdeményezéseknek, összefogja az önkéntes szakmai nyelvművelők tevékenységét. Kérjük és várjuk mindazoknak a jelentkezését, akik készek részt venni ebben a munkában. Kérjük és várjuk az olyan társszervezetek, szakmai egyesületek jelentkezését is, akik a maguk területén már elkezdtek hasonló nyelvápoló tevékenységet, mert egyetértve és együttesen többre juthatunk.

Budapest, 2012. február

Aláírások

Dr. Veress Gábor Reményi Tibor Kiss József Szegner László

NYELVPOLITIKA: MÚLT ÉS JÖVŐ

Szépe György

http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/documents/books/Nyelvpolitika-mult_es_jovo.pdf

„Senki sem veszélyeztetheti a magyar anyanyelv használatát abban a körben, amelyben kizárólagos a helyzete. Ez azt jelenti, hogy sem a családban, sem a magánszférában, sem a „kisközösségi” nyelvhasználatban senki sem tervez változást a nyelvhasználatban.”

Az angol bevezetése viszont nagyon veszélyezteti a magyar nyelvet, mert megszüntette a magyar nyelv kizárólagosságát a műszaki tudományban!

„Hangsúlyozni szeretném azonban, hogy a magyar nyelvet használók száma és súlya feltehetően a jövőben is lehetővé teszi, hogy minden olyan technikai területnek létrejöhessen a magyar terminológiája, amelyet szélesebb körben használnak.”

Mára ennek esélye egyre csökken!

„A gyarmatosító országok exportálták életmódjukat a gyarmatokra: iskolarendszerüket ennek módszereivel együtt, pedagógusképző rendszerüket stb.; ott ezek – az Európában találtakon túl – egyéb sajátos problémákat is okoztak. Nem tagadhatjuk el az európai oktatási rendszereknek a gyarmatokon való meghonosításának bizonyos előnyeit; de ezeknek több kára volt a népesség nagyobbik részére nézve. Mi itt csak a probléma nyelvi oldalával foglalkozunk. A gyarmatosítók nyelvének elsajátítása szűrőként és kiválasztóként szolgált a magasabb oktatási szintek felé, és ennek következményeként, a jobb állások számára is. A népesség nagyobb része, amely csak a saját vernakuláris nyelvét beszélte, meg volt fosztva a karriertől a nyelvi korlát következtében. A vernakuláris elvet Indiában fejlesztették ki, amikor igyekeztek legalább az oktatás alacsonyabb szintjeit megőrizni a bennszülött tömegeknek. Ez az elv megköveteli, hogy az iskolakezdés azon a nyelven történjen, amelyet a gyermek otthon beszél, és hogy ezen a nyelven folytathassa az iskolát, ameddig csak lehetséges.”

„**Bourdieu francia szociológustól tudjuk, hogy minden nyelv annyit ér, amennyit beszélői érnek.**”

„a magyar nyelvhasználati köre hol szűkül”

Franciaországban „Az állami tudományos támogatásnak viszont – ha jól tudom – részévé vált az a követelmény, hogy az írásbeli és a szóbeli (különösképpen a külföldi) tudományos beszámolók kötelező nyelve a francia. Mégis kénytelenek a francia kutatók angolul is publikálni, mert a természettudományos nemzetközi hivatkozási indexekben figyelembe vett folyóiratok túlnyomó többsége (van, ahol 96 százaléka) angol.” Kemény kényszer, melyet szándékosan építettek be!

„Annak ellenére, hogy csaknem húszmilliónyian beszélnek hollandul, úgy látszik, hogy Nématalföldön lényegében beszűntették a természet-tudományok holland nyelvű publikálását, s áttértek az angolra.” Nálunk is csak idő kérdése. Ez lehet egy következő fokozat.

„A „nyelvi verseny” esetében megpróbálható ennek hozzákapcsolása a gazdasági versenyhez. Itt már nem egyszerűen két, egymással érintkező nyelv viszonyáról van szó, hanem aktív (darwinista jellegű) kizorítósdíró. Nem a nyelvek szorítják ki egymást, nem azok állnak egymással versenyben, hanem a mögöttük álló gazdasági és politikai erők, illetve kulturális megszokások. Ilyen versenyszerű viszony található – bizonyos szférákban – a régi és az új domináló nemzetközi nyelv: a francia és az angol között.”

Összefoglalás

A magyar nyelvcsere folyamata nyilvánvaló.

A nyelvhasználat változását, a magyar nyelv használatának szűkítését szolgálja az angol nyelvű szabványok hazai kötelező bevezetése. Ez kizorítás, gazdasági és politikai érdekből.

A bevezető, a kötelezővé tevő rendelkezést minél előbb törölni kell, a nyelvcsere folyamatát pedig fel kell ismerni, fel kell ismertetni és meg kell állítani.

Lebegjen előttünk elrettentő példaként az ír-angol nyelvcsere!

„Helyesen szólni, Révai; szépen, Kazinczy; műszabatosan - Bugát Pál tanította a nemzetet" (Toldy Ferenc) és nem egy angol.

Szeged, 2012. május 25.